

Václav Vaško

26. 4. 1921 Zvolen-20. 5. 2009 Praha



Tuto práci bych ráda věnovala muži, kterého jsem si nesmírně vážila, a to Václavu Vaškovi. Poprvé jsem se s tímto jménem setkala při vyučování, kdy nám naše paní profesorka líčila jeho sladko-hořký životní příběh. Ano, byla jsem tenkrát velmi dojatá, ale kdybych v té době nepsala práci o svatořečení sv. Anežky, nejspíš bych velice rychle na tohoto muže zapomněla. V té době jsem však zjistila, že se velmi významně podílel na přípravě pouti k Anežčinu svatořečení. Toto poznání, mě, poněkud nekonvenční studentku přimělo ke zkontaktování pana Vaška. Od onoho večera, kdy mi zvedl telefon, jsem získala neocenitelného pomocníka při mapování příprav a dojmů z této události. Pro mé potřeby sepsal několikastránkové pojednání. Očekávali byste takové jednání od muže, který se s Vámi v životě nesetkal a komunikoval pouze přes mobil a e-mail? Vskutku na mne udělal hluboký dojem. O to více si vyčítám, že jsem po dokončení své seminární práce stále odkládala odeslání velkého poděkování za celkovou pomoc a poslání konečné verze práce, kterou by jistě rád viděl. Mé nekonečné otálení trvalo dva měsíce, pak jsem se dozvěděla od své profesorky, že zemřel. Raději Vám ani nebudu líčit, jak moc jsem se styděla. Takový je ale život a některé události se nedají vrátit... Poděkování za svého života se nedočkal, ale tato akce mi dala možnost vyjádřit svůj dík tomuto výjimečnému muži alespoň in memoriam.

Václav Vaško se narodil 26. 4. 1921 ve Zvolenu po matce byl Slovák, po otci Čech. Své dětství z velké části strávil v Banské Bystrici. Roku 1941 odmaturoval. Poté studoval na Vysoké škole obchodní v Bratislavě. Roku 1943 vstoupil do katolického hnutí Rodina vedeného prof. Tomislavem Kolakovičem, který měl na Vaškův duchovní rozvoj život velký vliv. Později se Václav Vaško zapojil do Slovenského národního povstání (jeho příbuzní, důstojníci bratři Veselovi sehráli ve Slovenském národním povstání významnou roli). Roku 1944 byl spolu se svým bratrancem

zatčen Wermachtem a vězněn až do konce války v Banské Bystrici. Dokonce měli být oba popraveni. Pouze šťastnou náhodou se tak nestalo.

Po válce pracoval v diplomatických službách státu. I když nebyl členem strany a byl katolického vyznání, tak se stal se atašé v Moskvě mezi lety 1945 a 1949. Zde se také zamiloval do Rusky Iriny Jukovové, která ho původně doučovala ruštinu. Záhy se s ní také oženil a měl s ní dceru (narozenou v září 1946). Tentýž rok byl odvolán domů z důvodu podezření Vaškova otce z proti státní činnosti, manželka za ním nesměl odjet. Bylo to jejich první delší odloučení a celá jejich řada měla následovat. Situace v Československu se stále zhoršovala a záhy mnoha straníkům začaly vadit výše uvedené „nedostatky“ (katolík a nestraník). Po únorovém převratu byl Vaško odvolán zpět do Československa. Jen těžko si dokážeme představit zoufalství muže opouštějícího mladou manželku s dítětem v náručí (dceři nebyly ani tři roky). Vaška v té chvíli též musely děsit obavy o Irinin život. Jeho manželka byla totiž dcerou muže popraveného v průběhu stalinských „čistek“ roku 1938. Jeho strach o ženu v ovzduší tehdejšího Sovětského svazu, kdy zatýkaní a „mizení“ lidí bylo na denním pořádku, rozhodně nebylo nijak překvapivé. Celkové situaci se pokusil předejít žádostí o vstup do strany (nikdy nebyl přijat) a o desítky let později také přiznal, že se právě ze tento okamžik ve svém životě nejvíce stydí „*Po únoru 48 na velvyslanectví v Moskvě řekli, že tam mohu zůstat jenom za podmínky, že vstoupím do KSČ, a já z obavy, že by manželku s dcerou nepustili se mnou, jsem to udělal. Stejně mi to nepomohlo a nevím, zda by to nedopadlo lépe, kdybych prostě řekl: "Pane Bože, svěřuji Ti svou rodinu. Jednej!" Vstup do strany je věcí, za níž se nejvíce stydím.*“ Opravdu se záhy vyplnily Vaškovy nejhorší obavy, jeho rodině byl odjezd do Československa zakázán! To jen svědčí o smutném faktu, jak mizivý význam měla pro komunistické funkcionáře jednotka manželství. Irině byly i později zamítnuty všechny zoufalé pokusy o odjezd do Československa.

Doma Vaško chvíli pracoval na Ministerstvu zahraničních věcí, ale 1951 byl propuštěn, jelikož neprošel kádrovými prověrkami. Poté byl nucen jako dělník zapojit se do stavby letenského tunelu, ale ani to režimu nestačilo. 5. 2. 1953 byl zatčen a uvržen na samotku, kde pobyl téměř rok než se dočkal rozhodnutí ve své věci. „*Samotka, zejména když trvá dlouhé měsíce, je krutá. Znamenala nejen samotou, ale trvalou nenasycenost, někdy nesnesitelnou zimu nebo naopak vedro. Vyvolávala pocit, že se už nikdy nic nezmění, že světu je váš osud lhostejný, že není s kým si promluvit. Dokonce výslech mohl být lákavou, i když nebezpečnou změnou. Čelit se tomu dá jedině činností, a ta mohla být jenom intelektuální, nebo, a v tom měli věřící výhodu, modlitbou.*“ Po roce byl 3. 3. 1954 ve vykonstruovaném procesu odsouzen ke třinácti letům vězení za údajnou velezradu. Skutečné důvody byly poněkud odlišné a těmi byly jeho víra, styky s katolickou skupinou Rodina atd. V průběhu výkonu trestu prošel tvrdými věznicemi v Leopoldově a na Mírově, kde se setkal s významnými představiteli potlačované katolické víry: Antonínem Mandlem, Adolfem Kajprem, Otou Mádrem... Na léta strávená ve vězení vzpomínal i v již zmiňovaném našem rozhovoru týkajícího se zejména Anežky České (vyjádření k pocitům při papežské mši ke svatořečení sv. Anežky) „*Pro mne byla papežská mše neobyčejným zážitkem, neboť jsem se neubráníl vzpomínkám na všechny ty tajné mše, jichž jsem se zúčastnil v Leopoldově, na Mírově, v jáchymovských uranových dolech, nebo později s kněžími zbavenými státního souhlasu k výkonu duchovní služby. Tam mše tiché, nenápadné, v trvalém ohrožení, bez oltáře, bez liturgických rouch, místo kalicha lžička, místo hostie houska, místo vína mošt z rozinek. Zde chrám naplněný slávou Boží, krásou zpěvů, liturgii rozvinutou do úchvatného tance před Hospodinem. Přesto tam i zde stejný zázrak proměny chleba a vína v tělo a krev Páně. Zde modlitba jásající církve, tam usebraná modlitba církve zkoušené, přesto vítězné.*“

Během manželova věznění byla Irina přinucena k rozvodu. O manželovi měla od jeho nuceného odjezdu jen minimum informací. Nakonec byl ale Vaško amnestován 9. 5. 1960 k oslavě osvobození Rudou armádou. Další léta strávil na postech betonáře, frézaře, zámečníka... Při Pražském jaru se zapojil do Díla koncilové obnovy.

Roku 1967 také poprvé od roku od roku 1949 mohl spatřit na tři dny svou manželku (tedy po dlouhých 18 letech!). Roku 1969 vedl vydavatelství ČKCH (české katolické charity). Odkud byl roku 1981 z příkazu ministerstva propuštěn. Do roku 1989 se živil jako tiskárenský korektor. Ale již v té době začal psát knihu Neumlčená. Roku 1988 se stal členem výboru Desetiletí duchovní

obnovy a podílel se na přípravě pouti ke svatořečení sv. Anežky. V listopadu 1989 se vrátil do vedení ve vydavatelství ČKCH. Později spoluzaložil nakladatelství Zvon, jehož byl ředitelem. O dva roky později odešel do důchodu. I poté se ale stále věnoval spisovatelské činnosti a v pokročilém věku se stal uznávaným autorem církevní literatury. Přednášel na křesťanské akademii v Praze a účastnil se jako host studentských setkání, kde se dětem snažil přiblížit nejenom život svůj, ale také postavení církve a život za komunistické nadvlády. 28. 10. 1998 dostal od tehdejšího prezidenta Václava Havla medaili Za zásluhy. Zemřel 20. 5. 2009 dříve než mohl vydat čtvrtý díl cyklu Dům na skále.

Jako sladkou tečku na závěr jsem si nechala informaci, že láska nevyprchá ani po čtyřiceti letech odloučení. Ano, to, co je pro mnoho lidí neuvěřitelné, se stalo. Václav Vaško se konečně po revoluci dočkal svého vytouženého rodinného života. Jeho dřívější manželka Irina Jukovová s Václavem Vaškem obnovila manželský slib roku 1991 a konečně se i s dcerou a její rodinou přestěhovala, tam, kde ji úřady tolikrát v minulosti odmítli, za svým manželem. „*Že to skončilo shledáním a obnovením manželství, je snad největší dar, který jsem od Boha dostal.*“ Řekl Václav Vaško.

Do našich srdcí se tento statečný muž navždy zapsal jako odhodlaný bojovník proti bezpráví, který místo zbraní používal slova a pero.

Literární činnost Václava Vaška:

Neumlčená (1990) – věnuje se katolické církvi v Československu po 2. sv. Válce

Kardinál Tomášek (1994)-spoluautor

Ne vším jsem byl rád (1999)-životopis

Dům na skále (stejně téma jako Neumlčená, ale podrobnější)

 Církev zkoušená (2004)

 Církev bojující (2007)

 Církev vězněná (2008)

Likvidace řeckokatolické církve (2007)

Zdroje:

Vaško, Václav – Neumlčená, Zvon, 1990

Soukromé rozhovory

http://vira.cz/rozhovory/rozhovor.php?sel_rozhovor=17

http://www.lidovky.cz/nadherne-zpackany-zivot-0wh-/ln_bezpravi.asp?c=A061114_141429_ln_bezpravi_bat

Zpracovala: Monika Vernerová, 5. A